

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

В. С. Пономаренко

26 " Серезня 2018 р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту

зі спеціальності: 281 "Публічне управління та адміністрування"

(шифр та назва спеціальності)

третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
здобувач ступеня доктора філософії (PhD)

Харків, 2018

КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ВОЛОДІТИ ВСТУПНИК ДО АСПІРАНТУРИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 281 «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

Фахове вступне випробування – іспит зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» є комплексним і включає теоретичну (два проблемні завдання) та теоретико-практичну (одне завдання) частини в межах галузевих стандартів вищої освіти України з підготовки магістрів, спеціалістів у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

Завдання цього фахового випробування складено з метою виявлення компетентностей (знань, вмінь, навичок) (табл. 1), якими володіє кандидат на вступ до аспірантури для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Таблиця 1

Компетентності, якими повинен володіти вступник до аспірантури за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Компетентності
Загальні:
- Дослідницька здатність. Компетентність у проведенні наукових досліджень на рівні доктора філософії, підготовки, прийнятті обґрунтованих рішень, розв'язанні проблем та вирішенні науково-прикладних завдань. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, розробки, обґрунтування та моделювання об'єктів, процесів та систем. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. Здатність працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також науко-метричними платформами
- Креативність. Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми. Здатність виділяти протиріччя і не вирішені раніше задачі, проблеми або їх частини, формулювати та експериментально перевіряти наукові гіпотези. Здатність застосовувати знання на практиці, проведенні інноваційної діяльності та створенні spin-off компаній
- Комунікативні навички. Компетентність у використанні іноземної мови. Здатність використовувати іноземну мову для представлення наукових результатів в усній та письмовій формі, для розуміння іншомовних та професійних текстів, для спілкування з іншомовному науковому і професійному середовищі
- Групова та проектна робота. Компетентність у розробці, плануванні та реалізації дослідницьких та інноваційних проектів і програм. Здатність працювати у науковій та професійній групі з дотриманням етичних зобов'язань. Здатність до лідерських якостей, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, започаткування start-up проектів
- Здатність працювати самостійно, бути критичним і самокритичним. Здатність

Компетентності
шукати власні шляхи вирішення проблеми, критично сприймати та аналізувати чужі думки та ідеї, рецензувати публікації та автореферати, проводити критичний аналіз власних матеріалів. Здатність брати участь у критичному діалозі, національних і міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи і відстоюючи свою власну позицію. Здатність бути критичним і самокритичним
- Викладацькі здатності. Компетентність у педагогічній діяльності щодо організації та здійснення освітнього процесу, навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійно-орієнтованої діяльності, в тому числі у сфері публічного управління та адміністрування
Спеціальні (професійні, фахові):
- Компетентність володіння базовими знаннями наукових понять, теорій та методів, необхідних для розуміння системи публічного управління та адміністрування і складових, що її формують
- Компетентність у володінні знаннями конституції та врядування, основних національних, європейських та міжнародних нормативно-правових актів у сфері публічного управління та адміністрування
- Компетентність в проведенні критичного аналізу інформаційних джерел, авторських методик, освітніх наукових та професійних текстів, в тому числі у сфері публічного управління та адміністрування
- Компетентність у проведенні наукових досліджень на рівні PhD, в тому числі у сфері публічного управління та адміністрування
- Компетенції проведення наукових досліджень на основі знань про поточний стан розвитку соціально-економічної системи
- Компетентність у проведенні досліджень в галузі публічного управління та адміністрування
- Компетентність щодо побудови системи діагностики стану розвитку соціально-економічних систем та організацій з метою вияву потенційних дестабілізаційних явищ та паталогій
- Компетентність у проведенні наукових досліджень на основі новітніх досягнень сучасних теорій, в тому числі публічного управління та адміністрування
- Компетентність аналітичного обґрунтування ухвалення рішень в управлінні суспільно-політичними та соціально-економічними системами різного рівня на основі сучасних управлінських технологій та методів моделювання
- Компетентність у плануванні та управлінні часом підготовки дисертаційного дослідження
- Компетентність у виявленні, постановці та вирішенні наукових задач та проблем в галузі публічного управління та адміністрування
- Компетентність в обґрунтуванні економічної та соціальної ефективності запроваджених результатів наукових досліджень
- Компетентність у публічному представленні та захисті результатів наукових досліджень
- Здатність до прояву ініціативи щодо впровадження та практичного використання результатів досліджень
- Компетентність у набутті та розумінні суттєвого обсягу науково-теоретичних знань в сфері публічного управління та адміністрування
- Здатність створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких відповідає вимогам рецензентів на національному та міжнародному рівнях

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ТА КРИТЕРІЇ ЙОГО ОЦІНЮВАННЯ

Екзаменаційний білет з фахового випробування включає три частини:

- 1- проблемне теоретичне завдання з теорії та методології публічного управління та адміністрування;
- 2- проблемне теоретичне завдання з основ держави та права;
- 3- теоретико-практичне завдання з публічного управління сферами суспільного життя (економіки, ринку, соціуму тощо) та менеджменту організацій.

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у білеті з фахового випробування наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у білеті з фахового випробування

Рівень складності	Кількість контрольних завдань		Кількість балів за одне завдання	Розподіл балів в одному білеті	Різновид завдань
	проблемне теоретичне завдання	теоретико-практичне завдання			
I. Рівень складності	1		40	40	- з виявлення теоретичних та практичних проблем, а також дискусійних питань в сфері публічного управління та адміністрування
II. Рівень складності	1		30	30	- з розуміння основ держави та права щодо публічного управління та адміністрування
III. Рівень складності		1	30	30	- розуміння теоретичних положень та методичних основ імплементації процесів формування сучасних технологій публічного управління та адміністрування в систему державного управління, а також в систему органів публічної влади

Проблемне теоретичне завдання з теорії та методології публічного управління та адміністрування включає завдання з виявлення теоретичних та практичних проблем, а також дискусійних питань в сфері публічного управління та адміністрування. Загальна оцінка завдання становить максимум 40 балів.

Проблемне теоретичне завдання з основ держави та права включає завдання з розуміння основ держави та права щодо публічного управління та адміністрування. Загальна оцінка завдання становить максимум 30 балів.

Теоретико-практичне завдання з публічного управління сферами суспільного життя (економіки, ринку, соціуму тощо) та менеджменту організацій включає завдання з розуміння теоретичних положень та методичних основ імплементації процесів формування сучасних технологій публічного управління та адміністрування в систему державного управління, а також в систему органів публічної влади. Загальна оцінка завдання становить максимум 30 балів.

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Тема 1.1. Основи теорії державного управління

Державне управління – системне суспільне явище. Державна влада та державне управління. Цілі та функціональна структура державного управління. Організаційна структура державного управління. Сутність і зміст управлінської діяльності. Підготовка та прийняття рішень у державному управлінні. Законність та відповідальність у державному управлінні. Контроль у державному управлінні. Ефективність державного управління.

Тема 1.2. Система органів державної влади в Україні

Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні. Система органів виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки. Центральні органи виконавчої влади: права, компетенція, функції. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні. Реформування організаційної структури державного управління в Україні.

Тема 1.3. Основи внутрішньої організації та менеджменту органів державного управління

Організаційна структура органу державної влади. Внутрішня організація органу державної влади. Система організаційних повноважень у органах державної виконавчої влади і місцевого самоврядування. Суть, мета та завдання менеджменту державної установи. Компоненти системи менеджменту державного органу. Функції менеджменту державної установи. Стратегічне та ситуаційне управління. Функціональний аналіз та контролінг діяльності органу державної влади. Інформаційне та комунікаційне забезпечення органу державної влади. Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності органу державної влади. Забезпечення ефективності діяльності державної організації.

Тема 1.4. Основи публічного врядування та публічного менеджменту

Суть управління, основні категорії науки управління. Етапи розвитку управлінської думки. Сучасні концепції, підходи і школи менеджменту. Новітні концепції менеджменту. Політико-адміністративна система: визначення та сутність. Співвідношення політичного й адміністративного (державного) управління. Передумови та засади *new public management*. Сутність публічного менеджменту та його еволюція. Публічне врядування (*public governance*): понятійний апарат, сутність і види. Регіональне врядування (*regional governance*).

Тема 1.5. Сучасні підходи до модернізації та децентралізації управління

Сучасні підходи до модернізації управління: модернізаційна парадигма, сутність модернізації, етапи розвитку теорії модернізації, основні концепції теорії модернізації. Фактори, що ініціюють модернізацію системи управління. Механізми і моделі модернізації державного управління. Концепції децентралізації управління: європейський та світовий досвід децентралізації управління.

Тема 1.6. Механізми та технології публічного управління та адміністрування

Зміст процесів та систем державної установи. Управлінський процес у державній установі, його суть та особливості. Управлінські технології: поняття та види. Суть управлінського інструментарію: методи управління та виробітки й прийняття управлінських рішень. Поняття та технології електронного врядування. Поняття та технології *public private partnerships*.

РОЗДІЛ 2. ДЕРЖАВА ТА ПРАВО

Тема 2.1. Теорія держави та державної влади. Державна влада в політичній системі суспільства

Основні теорії та загальні закономірності походження держави. Ознаки держави, що відрізняють її від публічної влади родового строю. Поняття та ознаки держави. Сутність держави. Суверенітет держави, суверенітет народу, суверенітет нації – поняття та їх співвідношення. Громадянське суспільство та держава. Політична система суспільства і держави. Їх взаємозв'язок і взаємозалежність.

Тема 2.2. Форма та механізм держави

Поняття та внутрішня структура форми держави. Поняття та класифікація форми державного правління. Поняття та види форм державного устрою. Види форм державного (політичного) режиму. Механізм держави та державний апарат, їх поняття, ознаки та сутність. Висвітлення основних принципів організації державного апарату.

Тема 2.3. Поняття та ознаки правової держави

Поняття та ознаки правової держави. Особа та держава, їх політико-правовий взаємозв'язок. Види органів держави. Розподіл влади як один із принципів правової держави. Система “здержувань” та “противаг” як основний засіб реалізації влади. Характеристика ознак правової держави.

Тема 2.4. Право та його сутність

Поняття та ознаки права. Зміст права як суспільно-політичного явища. Норми права та інші соціальні норми. Їх ознаки та відмінні риси. Сутність права. Принципи та функції права. Співвідношення права та закону. Співвідношення національного (внутрішньодержавного) та міжнародного права. Право, економіка, політика та їх взаємозв'язок.

Тема 2.5. Система права та її складові

Поняття та основні ознаки системи права. Структура системи права, її внутрішня побудова. Предмет та метод правового регулювання як базові підстави формування системи права. Поняття та приклади галузі права як складової частини системи права. Поняття та приклади інститутів права. Підгалузь права. Співвідношення системи права та системи законодавства.

Тема 2.6. Правовідносини та їх зміст. Законність та правопорядок

Поняття та ознаки правовідносин. Визначення та характеристика складових частин правовідносин. Суб'єктивні права та суб'єктивні юридичні обов'язки. Суб'єкти правовідносин. Поняття та характеристика. Об'єкти правовідносин; поняття та класифікація. Види правовідносин та їх характеристика. Юридичний факт, поняття та вплив, який він здійснює на формування, існування та зміну правовідносин. Класифікація юридичних фактів. Поняття та ознаки юридичної відповідальності. Принципи та функція юридичної відповідальності. Поняття та перелік. Законність та правопорядок в суспільстві та державі.

Тема 2.7. Основи конституційного права України

Конституційне право як провідна галузь права, законодавства та науки. Встановлення предмета та методу конституційно правових відносин. Ознаки конституційних правовідносин. Суб'єкти та об'єкти конституційних правовідносин. Визначення механізму дії Конституції України. Поняття та ознаки конституціоналізму. Складові частини конституціоналізму. Їх поняття та характеристика. Територіальний устрій України. Рівні адміністративно-територіального поділу в Україні. Поняття, зміст та характеристика конституційного статусу людини та громадянина. Класифікація прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Сутність та зміст конституційних прав та свобод.

Тема 2.8. Основи адміністративного права України

Управління як соціальне явище. Суб'єкт та об'єкт управління. Ознаки управління. Поняття адміністративних правовідносин та його основних ознак. Основні риси адміністративних правовідносин. Класифікація юридичних фактів адміністративних правовідносин. Види адміністративних правовідносин та їх загальна характеристика. Поняття адміністративного правопорушення. Адміністративне правопорушення як підстава притягнення до адміністративної відповідальності. Ознаки адміністративного правопорушення та їх характеристика. Склад адміністративного правопорушення. Поняття та визначення елементів складу. Поняття та основні ознаки адміністративної відповідальності. Характеристика підстав настання юридичної відповідальності. Визначення сутності та мети адміністративних стягнень. Види адміністративних стягнень. Перелік видів та їх відмінність від трудових (дисциплінарних).

Тема 2.9. Основи трудового права України

Трудове право, його поняття та характеристика. Принципи регулювання трудових правовідносин. Поняття та зміст колективного договору. Сторони колективного договору, їх права та обов'язки. Порядок укладання та виконання колективного договору. Поняття трудового договору та його зміст. Сторони трудового договору, їх права та обов'язки. Поняття та визначення основних рис матеріальної відповідальності. Загальні підстави матеріальної відповідальності працівників. Обов'язок власника або уповноваженого ним органу та працівника зі збереження майна. Матеріальна відповідальність у межах середньомісячного заробітку. Випадки обмеженої матеріальної відповідальності працівників. Випадки повної матеріальної відповідальності. Поняття внутрішнього трудового розпорядку як основи організації праці. Поняття та значення дисципліни праці. Види стягнень, які застосовуються до працівників, що порушили трудову дисципліну. Порядок застосування стягнень які застосовуються до працівників, що порушили трудову дисципліну.

РОЗДІЛ 3. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СФЕРАМИ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ (ЕКОНОМІКИ, РИНКУ, СОЦІУМУ ТОЩО) ТА МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ

Тема 3.1. Загальні основи державного регулювання економіки

Ринок як форма упорядкування господарського життя. Державне регулювання економіки. Господарський механізм макроекономічного рівня. Економічне зростання та макроекономічна ринкова рівновага. Зайнятість, безробіття у системі макроекономічної рівноваги та соціальна політика. Бюджетна система та її характеристика. Грошова система держави. Рівновага на грошовому ринку. Закони грошового обігу. Інфляція, її форми й антиінфляційні заходи держави. Економічні, соціально-політичні та фінансові методи стабілізації валют. Грошовий ринок. Грошово-кредитне регулювання економіки.

Тема 3.2. Лідерство та керівництво у сфері публічного управління та адміністрування

Сутність процесу керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство та влада. Сутність поняття «лідерство». Якості лідера та менеджера, їх основні особливості. Риси керівника-лідера. Влада як елемент впливу. Сутність понять «повноваження» та «влада». Джерела влади підлеглих. Види влади: влада

керівника; влада, заснована на примусі та винагороді; експертна влада; харизматична влада; законна влада; інформаційна влада. Стили керівництва: авторитарний, демократичний, ліберальний. Вимоги до стилів керівництва. Шляхи удосконалення керівництва колективом.

Тема 3.3. Культура і етика публічного адміністрування

Етична інфраструктура публічного адміністрування. Принципи та норми поведінки представників публічного адміністрування. Імідж працівника та особливості його впливу на ефективність публічного управління та адміністрування. Службова етика та етикет в публічному адмініструванні.

Тема 3.4. Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні

Зміст та етимологія конфліктів, їх різновиди. Механізми управління конфліктами інтересів. Конфлікти інтересів в публічному адмініструванні. Моральні регулятори конфліктів інтересів. Стресотворюючі фактори у публічному адмініструванні. Засоби уникнення стресів.

Тема 3.5. Інформаційне та комунікаційне забезпечення органів публічного управління

Інформаційна система як основа системи забезпечення управлінських рішень. Управління інформаційними системами та підвищення ефективності комунікаційного процесу в органах державної влади та місцевого самоврядування. Інформація, її властивості та роль у адміністративному менеджменті. Джерела інформації системи адміністративного менеджменту. Комунікації та комунікаційний процес в органах державної влади та місцевого самоврядування.

Тема 3.6. Стратегічне управління в системі публічного управління та адміністрування

Сутність понять стратегії та стратегічного управління. Основні складові процесу стратегічного управління. Поняття та зміст місії та цілей організації. Вимоги до постановки цілей. Сутність стратегічного планування. Оцінка стратегічної ситуації організації. Стратегічна сегментація зовнішнього середовища. Система стратегічних планів розвитку організації. Стадії та фактори вибору стратегії. Проведення стратегічних змін та управління опором.

Тема 3.7. Наукове та інноваційне забезпечення галузі публічного управління та адміністрування

Особливості та специфіка наукового пізнання в галузі публічного адміністрування. Специфіка наукового знання в соціальній та адміністративно-управлінській галузях. Сучасні тенденції суспільного розвитку. Інноваційний потенціал суспільного розвитку.

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Затверджено на засіданні Вченої ради ХНЕУ ім. С. Кузнеця
Протокол № 8 від 03.05.2018 р.

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
здобувач ступеня доктора філософії
спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
(шифр та назва спеціальності)

ВСТУПНИЙ ІСПИТ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ **ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1**

1. Управління як соціальне явище. Суб'єкт та об'єкт управління. Ознаки управління.
2. Основні теорії та загальні закономірності походження держави. Поняття та ознаки держави. Сутність держави.
3. Ринок як форма упорядкування господарського життя.

Голова предметної комісії

_____ /підпис/ Н. Л. Гавкалова

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративне право : навчальний посібник. – 4-те видання / З. Р. Кісіль, Р. В. Кісіль. – К. : Атика, 2014. – 256 с.
2. Адміністративне право України : підручник / За заг. ред. д.ю.н., проф. Коломоєць Т.О. – Київ : Істина, 2008. – 880 с.
3. Бюджетний кодекс України від 15.01.2015 № 118-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2. – С. 105.
4. Білецька Л. В. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка : підручник / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – К. : ЦУЛ, 2009. – 688 с.
5. Бліщук К. М. Економічний аналіз державної політики: основні поняття, підходи до застосування : навч. посібник / К. М. Бліщук, Є. Г. Матвіїшин. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2007. – 268 с.
6. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика: навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. – К. : Академвидав, 2010. – 520 с.
7. Вступ до публічного адміністрування : навчальний посібник / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Н. Л. Гавкалової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 372 с.
8. Гордієнко Л. Ю. Публічне врядування : навч. посібник / Л. Ю. Гордієнко, С. В. Лукашев. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 388 с.
9. Гордієнко Л. Ю. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій для слухачів магістратури державної служби / Л. Ю. Гордієнко - Х. : ХНЕУ, 2007. – 148 с.
10. Гордієнко Л. Ю. Адміністративний менеджмент: навчальний посібник / Л. Ю. Гордієнко. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 216 с.
11. Господарський кодекс України від 06.02.2015 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 7. – С. 106.
12. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки : підручник / В. М. Гриньова, М. М. Новікова. – К. : Знання, 2008. – 398 с.
13. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2013. – Т. 2. – 324 с.
14. Дзюндзюк В. Б. Публічне адміністрування в Україні : навч. посібник / В. Б. Дзюндзюк, Н.М. Мельтюхова ; за заг. ред. д-ра ф. наук, проф.

В. В. Корженка, к.е.н., доц. Н. М. Мельтюхової – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. – 306 с.

15. Дегтяр А. О., Гончаренко М. В., Лесная О. С. Публічні фінанси: [навч. посіб.] / А. О. Дегтяр, М. В. Гончаренко, О. С. Лесная. Харків: С. А. М., 2011. – 512 с.

16. Енциклопедія державного управління. У 8 т. – Т. 8 : Публічне врядування / наук.-ред. кол. : В. С. Загорський [та ін.] – Львів : ЛРІДУ, НАДУ, 2011. – 712 с.

17. Конституція України. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 1996. – 142 с.

18. Лапчук Я.С. Зміст і цілі грошово-кредитної політики / Я.С. Лапчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua//20_2/2014.pdf.

19. Мельник А. Ф. Державне управління : підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна. – К. : Знання, 2009. – 582 с.

20. Основи демократії : підручник / За заг. ред. А. Ф. Колодій. – Львів: Астролябія, 2009. – 832 с.

21. Податковий кодекс України. – К. : ЦУЛ, 2014. – 487 с.

22. Правознавство : навч. посібник / В. П. Марущак, С. О. Козуліна; за заг. ред. В. П. Марущака. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2010. – 250 с.

23. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 24. – С. 1284.

24. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / [за заг. ред. д-ра ф. наук, проф. В. В. Корженка, к.е.н., доц. Н. М. Мельтюхової. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. – 306 с.

25. Совгіря О. В. Конституційне право України : навчальн. посіб. / О. В. Совгіря, Н. Г. Щукліна. – К. : Юрінком Інтер, 2007. – 631 с.

26. Філософія політики: Короткий енциклопедичний словник / за заг. ред. В. П. Андрущенко – К. : Хрестоматія, 2005. – 742 с.

Голова предметної комісії

(підпис)

Н. Л. Гавкалова

(прізвище та ініціали)